

TÜRKLERİN YAŞADIKLARI COĞRAFYA

Elif Mısra GÖNEN *

Türklerin tarih sahnesine çıktıkları ilk bölge yani Türklerin ana yurdu hakkında çeşitli bilgiler yer almaktadır. Türklerin ilk yurdu olarak gösterilen Orta Asya; doğuda Baykal Gölü'nden batıda Hazar Denizi ve Ural Dağları'na, kuzeyde Sibiryta bozkırlarından Tanrı Dağları'na kadar uzanan coğrafyayı kapsamaktadır. Türk toplumları konargöçer bir yaşam biçimine sahip olduklarından aynı coğrafya üzerinde çok fazla hareket etmişlerdir. Orta Asya coğrafyasının Türk dünyasıyla birlikte anılmaya başlaması Göktürk dönemine kadar geri gitmektedir. Ancak daha sonra Türklerin bu imparatorluktan önce de söz konusu coğrafyada buldukları bilgisi gün yüzüne çıkmıştır.

Tarihçilere göre Türkler on birinci asrın sonlarına doğru Anadolu topraklarına yerleşmeye başlamışlardır. İslam dininin hâkim olduğu Orta ve Yakın Doğu'ya doğru göç hareketleri sergilemişlerdir. Anadolu'ya yerleşen 24 Oğuz boyu bulunmaktadır. Hatta Kınık boyundaki Türkler, Selçuklu Hanedanlığı'nın kurulmasında önemli görevler üstlenmişlerdir. Oğuz Selçukluları, Dandanakan Savaşı'nda Gaznelileri hezimete uğratarak İslam dünyasında adından söz ettiren bir güç haline gelmişlerdir. Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan'ın Bizans'a karşı kazandığı Malazgirt Muharebesi (1071), Türk dünyası için bir milat olarak kabul edilmektedir. Şöyle ki Malazgirt zaferi sonucunda Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır. Bu tarihten itibaren Selçuklular Anadolu akınlarını sürdürmüş ve başarılı sonuçlar elde etmişlerdir. Süleyman Şah, İznik'i fethederek burayı başkent yapmış ve böylelikle Anadolu'daki Bizans hâkimiyetine ortak olmuştur.

Selçuklu Devleti'ne bağlı olan Kayı Obası Bizans tekfurlarına karşı önemli akınlar düzenlemiş ve Türklerin Anadolu'daki hâkimiyetini pekiştirmiştir. Köseadağ Muharebesi'nden sonra yıkım sürecine giren Selçuklu Devleti'nden ayrılan boylar kendi beyliklerini kurmuşlardır. Kayı boyu beyliği 1299 yılında Selçuklu'dan tamamen koparak yayılmacı bir politika izlemeye başlamıştır. 1352 yılına gelindiğinde Osmanlı ordusu tarafından Çimpe Kalesi fethedilmiş ve böylelikle Türkler Avrupa kıtasına yerleşmeye başlamışlardır. Anadolu'da ve Avrupa'da güçlenen Osmanlılar diğer Türk beylerini de kendi sancağı altında toplayarak büyük bir Türk devletine dönüşmüştür. Osmanlı Sultanı II. Mehmed'in 1453 yılında İstanbul'u fethiyle Bizans devleti yıkılmış, Anadolu'nun tamamı ve Avrupa'nın bir kısmı Türk yurdu haline gelmiştir. Osmanlı Devleti ilerleyen süreçte Balkan coğrafyasının tamamını, Avrupa'nın da bir bölümünü hâkimiyeti altına almıştır. Afrika akınlarıyla üç kıtada hüküm süren Türkler, geniş bir coğrafyaya yayılmışlardır. Osmanlı'nın çöküş dönemine girmesi ise toprak kayıplarını beraberinde getirmiş, âdeta yıkım sürecinin habercisi olmuştur. Bu durum Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının milli mücadele dönemini başlatmasına ve 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına vesile olmuştur. Böylelikle Türklerin uzun yıllardır hüküm sürdükleri Anadolu toprakları üzerinde günümüzdeki sınırlar dâhilinde bir Türk yurdu inşa edilmiştir.

Milattan önce 1000'li yıllarda adından ilk kez söz ettiren Türkler, günümüzde başta Türkiye Cumhuriyeti olmak üzere Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi devletlerle Orta Asya, Anadolu ve Avrupa kıtasının bazı bölümlerinde var olmaya devam etmektedirler.

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi